Un territori Ordenat, Equilibrat i amb les Dotacions necessàries

Joan Llort i Corbella. *Direcció general d'Urbanisme, PTOP.*

Fotografies: Josep Rigol

L'OBJECTIU DEL PLA DIRECTOR DEL DELTA DE L'EBRE ÉS ESTABLIR UNA ORDENACIÓ GLOBAL DEL TERRITORI QUE POTENCIÏ LES EXPLOTACIONS AGRÍCOLES, RAMADERES I AQÜÍCOLES, I QUE CREÏ ELS SERVEIS NECESSARIS PER A L'EXPLOTACIÓ TURÍSTICA I LA IMPLANTACIÓ INDUSTRIAL TOT GARANTINT EL RESPECTE I LA PROTECCIÓ AL PATRIMONI NATURAL.

El Pla director de coordinació del delta de l'Ebre es redacta per encàrrec del Govern de la Generalitat de Catalunya segons acord publicat al DOGC de l'11 de juliol de 1994 , a proposta del conseller de Política Territorial i Obres Públiques, i després de l'informe de la Comissió de Catalunya emès en el tràmit de les actuacions preparatòries..

Aquest acord encomanava a la Direcció General d'Urbanisme la redacció del Pla director de coordinació del delta de l'Ebre i determinava que l'àmbit del Pla correspondria al territori conformat pels termes municipals que, en la seva totalitat o en part, constitueixen el Delta de l'Ebre, i que són els de l'Ampolla, Camarles, l'Aldea, Amposta, Sant Carles de la Ràpita, Deltebre i Sant Jaume d'Enveja.

El territori anteriorment definit abasta una superfície de 426,70 km², corresponents a l'1,34% de la superfïcie total de Catalunya. D'aquests 305,68 km² conformen el delta de l'Ebre. La població d'aquest territori és de 47.683 habitants, que representa una densitat de 111,75 h./km² enfront dels 189,76 h./km² de la resta del país.

La posició territorial dels set nuclis urbans configura un interessant model que cal tenir en compte en les propostes del Pla director. Dos d'aquests nuclis, l'Ampolla i Sant Carles de la Ràpita, es troben situats als punts d'intersecció entre la costa actual i els límits del Delta; dos més, Amposta i Camarles, sobre el límit de l'antiga costa vigilant el marge nord i sud del riu; l'Aldea és resultat dels assentaments sobre una important via de comunicació i finalment els nuclis deltaics de Deltebre al nord i Sant Jaume d'Enveja, configuren el sistema urbà d'aquest territori.

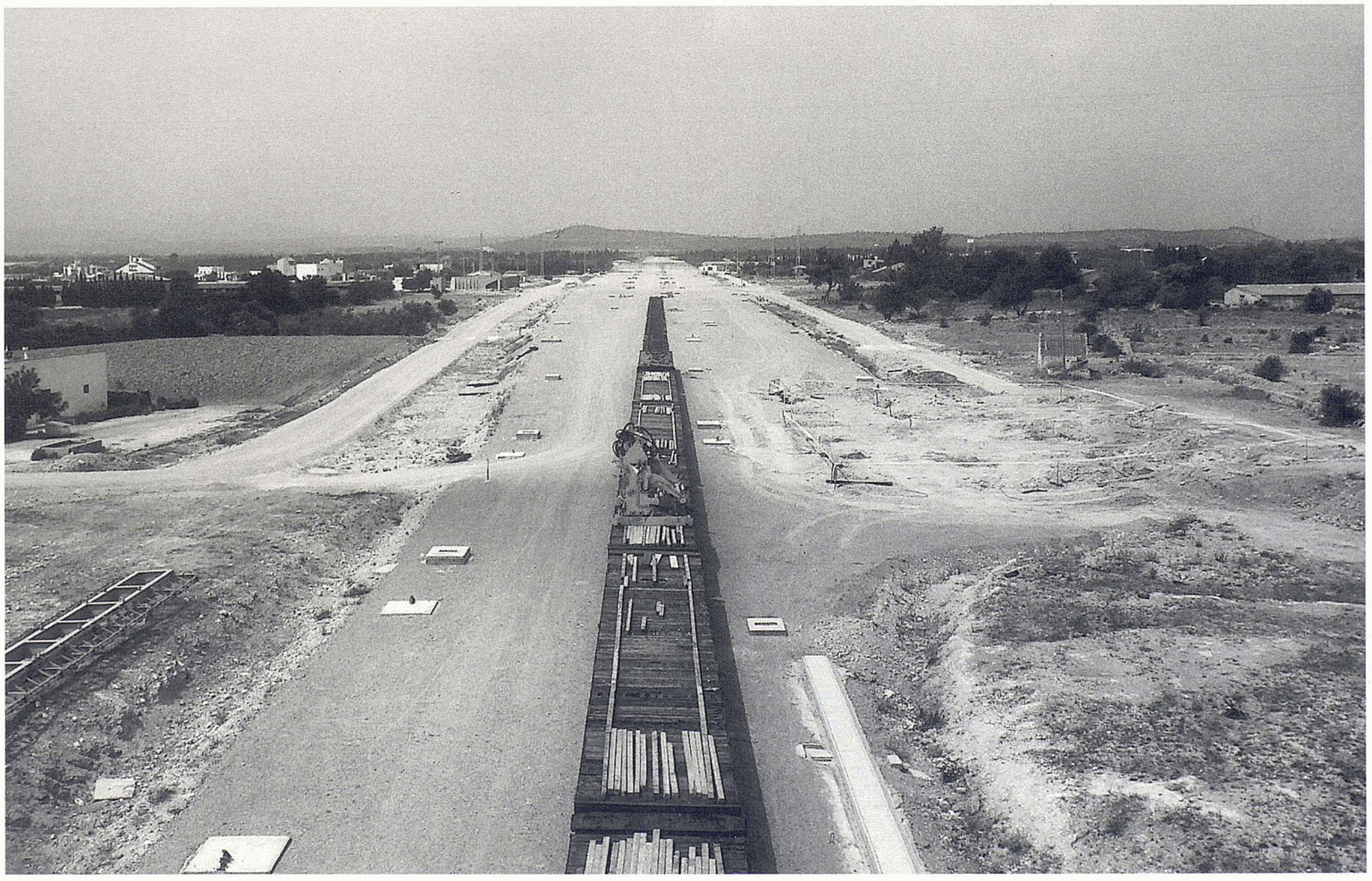
A l'anterior anàlisi, cal afegir-hi les urbanitzacions de Riumar i Eucaliptus i extreure'n els resultats que ens ofereixen tant pel que fa a les tipologies emprades com al nivell d'ocupació i urbanització que han assolit. En aquest sentit el Pla haurà de proposar solucions per a millorar l'actual situació, especialment pel que fa al nivell de serveis i dotacions.

El document recull preexistències actuals, tant físiques com normatives, estableix un model comú d'ocupació del territori, preveu els centres d'activitats productives necessaris i la seva ubicació per a una explotació respectuosa dels recursos naturals, i fixa les prioritats bàsiques pel que fa a les infraestructures.

Amb aquesta finalitat el Pla constitueix el text refós resultant del contingut del decret de creació del Parc Natural, amb una superfície de 77,36 km², i del seu àmbit de protecció establert pel Pla d'espais d'interès natural, amb una superfície aproximada d'uns 4,50 km², el planejament vigent i les infraestructures previstes.

Fixa la seva atenció en aquelles tipologies d'edificació pròpies de la zona, per tal d'extreure'n un model, tot definint els instruments adequats per a assolir la compatibilitat entre

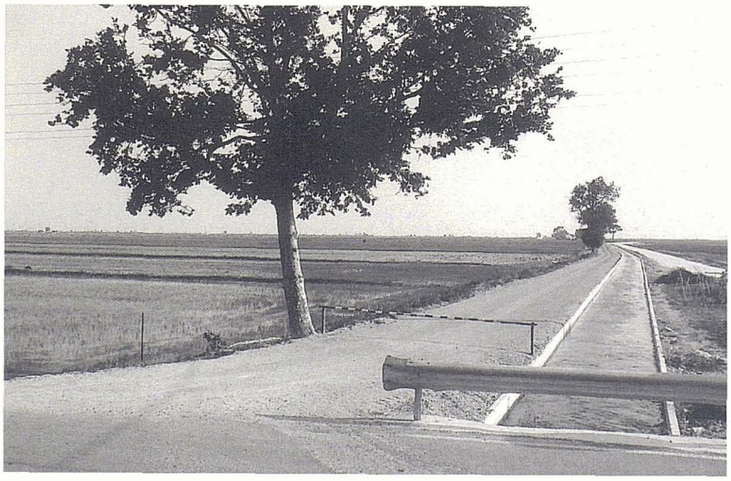

L'actual estació de l'Aldea-Amposta (a dalt) i la nova estació, en construcció, que tindrà una importància supracomarcal molt rellevant amb la nova lògica del sistema ferroviari

L'evolució de l'activitat econòmica del delta de l'Ebre va íntimament relacionada amb el desenvolupament agrari que ha experimentat la zona en els dos darrers segles

la conservació dels valors naturals, l'explotació agrícola i pesquera i la resposta a la demanda turística, en un marc de conservació i de respecte al medi.

El Pla director estableix el marc d'ordenament físic en el qual s'haurà de dur a terme el programa d'actuacions previst pel Pla de desenvolupament equilibrat, aprovat recentment pel Consell Executiu.

Estratègies del Pla

Establert l'objectiu del Pla director i tenint en compte el marc normatiu definit pels planejaments generals vigents i les lleis de protecció del medi, tots enumerats amb anterioritat, l'ordre global perseguit es modela a partir de les estratègies següents:

1. Per als sòls urbans i urbanitzables es manté el contingut i les previsions dels documents vigents.
2. Per al sòl no urbanitzable, es fa obvi diferenciar el sòl no urbanitzable situat a la plana baixa, el que pròpiament és delta, conformat per les terres aportades per les avingudes fluvials que el document anomenarà sòl no urbanitzable deltaic, i la resta de l'àmbit situat a cotes més altes sobre les terres que conformen el primitiu territori peninsular.
3. Per al sòl no urbanitzable convé, a més, mantenir i precisar els àmbits de Parc Natural i Pla d'espais d'interès natural.
4. Aquelles edificacions que hauran d'acollir les activitats previstes als objectius del Pla seran objecte d'una normativa que en precisi la implantació territorial i en reguli els trets tipològics.
5. En el sòl no urbanitzable, cal acotar els àmbits on es puguin situar les instal.lacions turístiques, atenent la seva posició relativa respecte a les vies d'aproximació als àmbits protegits.
6. Caldrà precisar quines parts del territori podran ser objecte de canvi de classificació per tal d'acollir les noves implantacions industrials o residencials. En el benentès que aquests canvis de classificació s'hauran de produir fora del sòl no urbanitzable deltaic, exceptuant la proposta de les normes subsidiàries de Deltebre per a Riumar i els creixements de l'Eucaliptus a Amposta, que tenen per finalitat obtenir la qualitat d'infraestructures i generar els espais públics i dotacions destinats a millorar la qualitat de les actuals implantacions.
7. Donar unitat al territori amb un sistema viari que alhora que faciliti l'accès, relacioni els nuclis dels set municipis inclosos al Pla i suporti gran part dels nous sectors de sòl urbanitzable.

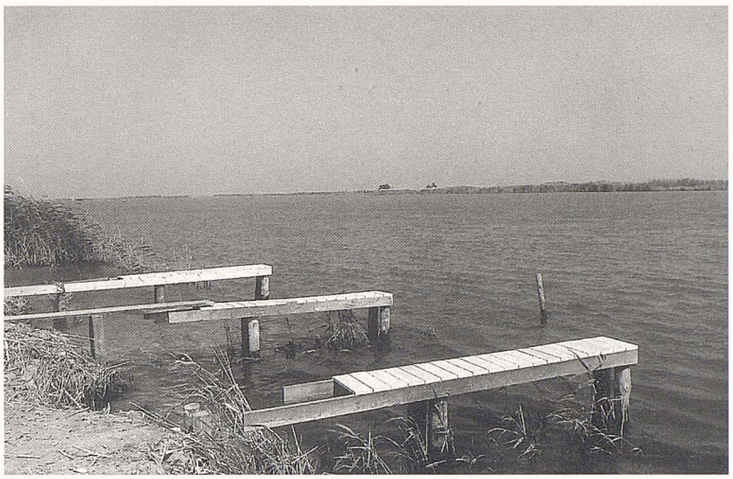
Un tractament homogeni

L'objectiu i estratègies dels apartats precedents es pretén aconseguir mitjançant un seguit de propostes d'actuació:

Creació, en primer lloc, d'una normativa única del sòl no urbanitzable per als set municipis, que inclogui els diferents tipus de sòl que el document proposa: Parc Natural; Pla d'es-

El Pla defineix els instruments adequats per a assolir la compatibilitat entre la conservació dels valors naturals, l'explotació agrícola i pesquera, en un marc de conservació i de respecte al medi

pais d'interès natural (PEIN); sòl no urbanitzable deltaic; sòl no urbanitzable ordinari; centres de serveis turístics.

La finalitat primera de la normativa serà donar un tractament homogeni a un territori que és ja homogeni, evitant que límits administratius generin models d'ocupació diferents i establint unes normes tipològiques que possibilitin que les noves edificacions siguin respectuoses tant amb el medi i el paisatge com amb les tipologies tradicionals.

Es defineixen dotze punts del territori, quatre a Amposta, tres a Deltebre i un a cadascun dels cinc municipis restants, destinats a la implantació dels "centres de serveis turístics". Per la seva posició estratègica respecte al sistema viari o bé respecte al conjunt del territori, aquests punts són aptes per a la implantació d'activitats i serveis destinats al turisme.

La pressió generalitzada sobre tot el territori i la imposició del marc normatiu fa que certes activitats de destinació turística siguin de difícil implantació. Els dotze punts, que hauran de convertir-se en àmbits d'actuació amb el tràmit previ de plans especials, tenen un programa divers que s'inicia amb un espai públic dotat d'aparcament, en el qual es troba un edifici de serveis, acollida o informació. Pot evantualment augmentar-se aquest programa amb la implantació d'una instal.lació d'hotel (alberg, motel, hostal, etc.) o bé d'una instal.lació d'un petit càmping.

El Pla director, que s'ha redactat considerant la potencialitat d'aquestes terres, ha de regular quin és el territori apte per a acollir els nous assentaments residencials-turístics i industrials i ho fa amb criteri clar: exceptuant les previsions de Riumar fetes per les normes subsidiàries de Deltebre i el creixement de l'Eucaliptus a Amposta, el Pla director estableix que a la zona deltaica cap altre sòl no podrà passar a ser urbanitzable i amb aquesta finalitat defineix a manera de gàlib màxim cinc àmbits nous de caràcter residencial-lúdic-turístic i un d'industrial sobre el sòl no urbanitzable restant.

Els cinc àmbits residencials-turístics se situen sobre el límit de l'antiga costa a manera de miradors sobre la gran plana, que és l'objecte preciós que es pot contemplar. No s'ha d'entendre la delimitació proposada com a àmbits globals d'actuació sinó com la base sobre la qual, amb més precisió, l'adequació dels plans generals i les normes subsidiàries, al contingut del Pla director, podrà proposar nous sectors.

Al semidelta nord es proposen dos nous sectors, un a l'Ampolla i un altre a Camarles situats sobre el camí del Roquer amb una posició i rasant molt bones sobre el Fangar el primer i el delta en general el segon.

Els altres sectors a cavall entre els municipis d'Amposta i Sant Carles de la Ràpita es col.loquen entre el canal de Carles II i l'antiga traça del ferrocarril del Val de Zafan.

Els sisè àmbit que es proposa té un objectiu industrial, situat entre l'autopista i el nou traçat del ferrocarril, al terme municipal de l'Aldea, per sobre de la nova estació de passatgers. La seva finalitat serà de donar servei a la gran estació de l'Aldea, que amb la nova lògica del sistema ferroviari, passarà a tenir una importància supracomarcal molt rellevant. La seva posició pròxima a l'accés de l'autopista el converteix en un centre d'intercanvi modal molt ben posicionat.

Es proposa un segon sector de sòl industrial al sud del nucli urbà d'Amposta delimitat per aquest, la carretera CN-340, el camí de l'Oriola i el barranc del mateix nom.

Finalment, el Pla director proposa un àmbit destinat a port pesquer i esportiu del terme de Deltebre, com a alternativa a la que actualment es tramita i per al qual la seva proximitat amb les zones sensibles del Garxal fa aconsellable el nou emplaçament.

Aquest nou emplaçament, aigua amunt, es produeix dintre de l'antiga zona tercera del Pla parcial de Riumar, amb la mateixa cabuda i funcionalitat que l'anterior. Aquest nou àmbit allibera un dels punts més fràgils de la zona, permet ampliar la delimitació actual del PEIN, i evita que el trànsit de vehicles de servei al port pesquer afecti les zones residencials.

Anell viari i embarcadors

El Pla director proposa la creació d'un anell viari, amb una doble finalitat. Primerament, l'anell pretén garantir un recorregut íntegre del Delta i dels seus nuclis urbans al visitant d'aquest territori, perquè aquest, amb mitjans de transport alternatius, pugui alhora conèixer el medi natural i tenir informació normalitzada de la seva posició o dels punts on pot d'abandonar el circuit principal del delta. En segon lloc, aquest anell viari haurà de convertir-se, segons el Pla, en una via d'ús quotidià per a la població resident a les terres deltaiques.

Aquest anell viari té una longitud total de 54.166 metres i es planifica de manera que, recolzant-se en un 96 % del seu recorregut sobre vies ja existents, resolgui les seves cruïlles amb les carreteres nacionals o comarcals sense interferir-ne els trànsits. El seu traçat busca els nuclis urbans, com a punts d'especial interès i d'oferta de serveis. És en aquests nuclis o en els Centres de Serveis Turístics, on s'haurà de facilitar al visitant el mitjà de transport necessari per a poder accedir al lloc desitjat per tal d'aconseguir que els seus desplaçaments cap als punts més sensibles del territori es facin amb mitjans adequats i en grups reduïts que no malmetin el medi ambient.

L'anell viari es projecta en quatre trams diferenciats. El primer, de l'Ampolla a Deltebre, té una longitud d'uns 10,308 km i es projecta tot ell sobre xarxa viària existent excepte el segment que travessa el Riet, que per tal de trobar una bona connexió amb el proposat sòl industrial i la nova avinguda de la Generalitat (fins ara carrer de Girona), a Deltebre, adopta una nova traça en un petit tram del seu recorregut.

L'extrem sud d'aquest tram, avui executat per l'Institut Català del Sòl, haurà de convertir-se més endavant en un dels extrems del futur passeig fluvial de Deltebre. Aquest punt disposa ja actualment d'un pas de barca per a creuar el riu, que permetrà arribar a l'inici del segon tram, el qual amb una longitud de 7,534 km va des del nucli urbà de Sant Jaume fins al front marítim de la badia dels Alfacs. Excepte la part més al sud, la resta del tram se situa sobre camins existents.

L'elaboració del Pla ha tingut en compte les preexistències, tant físiques com normatives. Estableix un model d'ocupació i preveu els centres d'activitats per a una explotació respectuosa dels recursos naturals

El tercer tram té una longitud de 10,380 km i ens porta fins al nucli de Sant Carles de la Ràpita seguint íntegrament l'actual carretera de Poble Nou al Trabucador.

Els dos trams següents, amb longituds de 10,778 km i 15,034 km respectivament, segueixen l'antiga línia de la costa; el primer a la vora del canal de navegació de Carles III, uneix els nuclis de Sant Carles amb el d'Amposta, on salta el riu per l'antic pont penjat i d'aquí es dirigeix cap a Camarles i l'Ampolla, seguint el camí del Roquer.

Al llarg de l'anell viari trobem quatre centres de serveis turístics (CST) i els cinc nous àmbits d'implantacions residencials.

La secció tipus proposada es compon d'una calçada principal i una de complementària destinada a transport lleuger (bicicleta, cavall, etc.), separades per una mitjana de secció variable que a més a més de servir de protecció de la calçada complementària suporti un sistema unitari de la retolació i senyalització que faciliti la situació de l' usuari i l'enllaç amb xarxes secundàries.

Aquesta calçada de servei es proposa protegida d'una banda arbrada que alhora que li projecti la seva ombra sigui una traça de referència al paisatge, Aquest arbrat podria ser de plataners, recordant així les antigues plantacions d'aquests arbres al llarg dels canals.

De l'anàlisi prèvia de la xarxa viària bàsica de la zona deltaica, es desprèn que té tres mancances bàsiques, que són els accessos a l'Ampolla des de la carretera nacional CN-340, el possible accés a l'autopista del Mediterrani, i un nus de connexió entre aquesta mateixa carretera i la carretera TV-3454 d'accés a Deltebre.

Finalment, el Pla director amb concordança amb el Pla de navegabilitat del riu Ebre proposa els punts en els quals s'haurien d'assentar els embarcadors públics.

En aquest sentit el Pla director, a més a més del servei que el port pesquer-esportiu de Deltebre ofereix, pretén la instal.lació d'embarcadors als nuclis urbans de Deltebre, Sant Jaume d'Enveja i a Amposta, un que s'ha d'ubicar al sòl apte per a urbanitzar de l'Aldea i finalment un de pròxim a les construccions originals de la finca Illa de Rius, Mas de la Comandanta, que amb la ubicació pròxima del Centre de Serveis Turístics és un punt molt bo d'accés a la Platjola pel camí del Serrallo.

Tramitació del Pla

La tramitació del Pla director de coordinació del delta de l'Ebre haurà de seguir els passos següents passos:

1. Actes preparatoris (ja duts a terme).
   - Proposta del conseller de Política Territorial i Obres Públiques, amb informe previ de la Comissió d'Urbanisme de Catalunya, adreçada al Govern de la Generalitat de Catalunya.
   - Acord del Consell de Govern d'iniciar el procediment, amb les determinacions que estableix l'article 45.1 del Decret legislatiu 1/1990 de 12 de juliol.
2. Aprovació inicial i provisional.
   - El conseller de Política Territorial i Obres Públiques

va resoldre, en data 10 d'abril de 1995, DOG núm. 2046 de 5 de maig de 1995, aprovar inicialment i sotmetre el Pla director a informació pública durant el termini d'un mes, passat el qual es donarà audiència als ajuntaments i consells comarcals implicats, i també a l'Institut per al Desenvolupament de les Terres de l'Ebre.

- Pres l'acord de sotmetre el Pla a informació pública, es demana informe als departaments de la Generalitat de Catalunya que no haguessin intervingut en l'elaboració del Pla i que puguin estar-hi interessats per raó de les seves competències. El termini per a l'emissió d'aquests informes és de dos mesos.
- L'organisme redactor del Pla, la Direcció General d'Urbanisme, emetrà informe sobre les al.legacions presentades i els informes emesos, proposant, si s'escau, la introducció de les modificacions que estimi necessària.

3. Aprovació definitiva del Pla director.
   - El conseller de Política Territorial i Obres Públiques, amb informe previ de la Comissió d'Urbanisme de Catalunya, proposarà al Govern de la Generalitat l'aprovació del Pla director, i la publicació al DOGC de l'acord del Govern.

Normativa

La normativa del Pla director estableix:

1. Els àmbits dels nous assentaments residencials i de lleure amb els seus aprofitaments urbanístics.
2. Emplaçament, paràmetres tipològics i normes de desplegament dels anomenats centres de serveis turístics i àmbit específic hoteler.
3. Definició dels paràmetres bàsics per a concretar un model d'edificació per al sòl no urbanitzable.
4. Les bases per a obtenir una reglamentació única del sòl no urbanitzable per cada una de les dues grans zones que el document preveu sòl no urbanitzable deltàic i sòl no urbanitzable ordinari.
5. En les seves quatre disposicions finals determina el procediment d'adaptació del planejamnet municipal al seu contingut.

Contingut

Els documents que integren el Pla director de coordinació del delta de l'Ebre responen a l'índex següent:

1. Memòria, que inclou la Memòria informativa, els objectius del Pla director; les estratègies del Pla director; les propostes d'actuació, amb la descripció de cada intervenció; la tramitació del Pla director
2. Normativa
3. Programa
4. Documentació gràfica
5. La documentació gràfica es fa a partir de la cartografia digital escala 1:5.000 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Per l'extensió del document i per l'escala de treball, 1:25.000, aquesta base cartogràfica ha estat alterada amb mitjans informàtics per tal de simplificar-ne el seu contingut i volum d'ocupació digital.

Plànols d'informació

1.A i 1.B
Protecció del patrimoni natural 1:25.000

2.A i 2.B
Planejament vigent 1:25.000

3.A i 3.B
Estructura del SNU 1:25.000

Plànols normatius

4.A i 4.B
Criteris, objectius, solucions generals de planejament 1:25.000

5.1al 5.9
Delimitació del Parc natural i del Pla d'interès natural 1:10.000